

Posudek vedoucí bakalářské práce

Horná, Michaela, *Způsoby uchovávání české kultury u dětí českých krajanů v norském Oslu - případová studie*. Praha: UK FHS, 2022, 53 stran včetně příloh.

Bakalářská práce Michaely Horné si klade za cíl prozkoumat, jak mladé rodiny českých migrantů uchovávají u svých potomků mateřský jazyk. Během studijního pobytu v Oslu se zapojila do činnosti krajanského spolku Česko-norského fóra a účastnila se výuky češtiny pro děti. Vybrala si čtyři rodiny, které podrobila zkoumání a zjišťovala, co motivuje matky dětí k uchovávání češtiny a jak k osvojování češtiny napomáhá krajanská instituce. Práce vychází ze sociolingvistického bádání a částečně pracuje s koncepty zakotvených v migračních studiích.

Problematika uchování mateřského jazyka rodičů- migrantů a osvojování jazyka dané země je zvláště aktuální s narůstající migrací v posledních dekáдах jak pro české rodiny, tak i pro cizince žijící u nás. V prvním případě na poptávku institucionálního zapojení reagují i zahraniční programy české vlády např. projektem Česká škola bez hranic. K tématu migračních jazyků vzniklo a neustále vzniká bezpočet studií, ač v případě českých migrantů ve Skandinávii je práce Michaely Horné patrně jedním z prvních pokusů.

Předložený text autorka rozdělila na úvod, teoretickou, metodickou a praktickou část, včetně závěrečného shrnutí. Práce jako celek působí kompaktním dojmem. Je psána kultivovaným jazykem, celková struktura je logická a přehledná.

V úvodu autorka vymezuje témata a předkládá jasně formulované badatelské otázky. Teoretická část práce definuje řadu termínů jako bilingvismus, migrace, etnická identita aj., které ovšem působí spíše přehledovým dojmem než jako kritická analýza. Některé pojmy jsou dostatečně podloženy odbornou literaturou, jiné jako například *integrace* by si zasloužily propracovat detailněji včetně odkazů na zahraniční (zvláště norskou) literaturu a lokální kontext. Oddíl o historii českého vystěhovalectví do Norska a etablování krajanských institucí je pro potřeby práce dostačující. Tuto pasáž bych spíše zařadila jako samostatnou kapitolu.

Text pracuje s odbornou literaturou, jedinou výtkou zde je, že v citacích postrádám odkazy na paginaci.

Metodologicky je práce opřena o zúčastněné pozorování a polostrukturované rozhovory. Tato část je pečlivě rozpracovaná, co se týče výběru zkoumaného vzorku tak i postupu při provádění výzkumu. Je chvályhodné, že si Horná vybrala ke své případové studii aktéry, tedy samotné migranty, jakož i krajanskou instituci, která je jejich jakýmsi „jazykovým hnízdem“ a stmeluje česky mluvící rodiny, které jinak žijí roztržštěné v norské metropoli. Proniknout v krátké době do této skupiny nebylo jistě jednoduché a je obdivuhodné, že získala rodiče ke spolupráci.

Praktická část představuje a analyzuje empirická data. Přináší jazykovou biografii čtyř rodin a interpretuje data získaná z rozhovorů a pozorování. Detailně popisuje názorové spektrum rodičů, jejich přání, jakož i realitu a zkušenosti vícejazyčných rodin. Tyto data ukazují na zřetelné rozdíly v jazykových kompetencích u dětí žijící v ryze česky hovořících rodinách a ty, které žijí v jazykově smíšených domácnostech.

V závěrečné části se Michaela Horná vrací k badatelským otázkám a shrnuje dosažené výsledky. Validním poznatkem je, že kurzy češtiny se zdají být u zkoumaného vzorku doslova záchrannou sítí pro děti ze smíšených rodin, u kterých jsou znalosti češtiny menší v důsledku omezené komunikace v domácím prostředí. U této části bych se přimlouvala obsáhleji analyzovat motivace k uchovávání češtiny. Některé nastínila autorka již dříve (např. dohovořit se s prarodiči). Zde navrhuji otázku k obhajobě: zda motivací může být i pozitivní přístup

norské společnosti, která podporuje uchovávání mateřského jazyka u vícejazyčných dětí i v předškolních zařízeních?

Empirickou část hodnotím jako více méně zdařilý pokus, ovšem chybí mi tam užší propojení s teoretickou částí.

Ačkoliv má předložený text své limity, zohledňuji, že se jedná o práci bakalářskou a že sběr materiálů probíhal v cizojazyčném prostředí.

Na základě těchto předností – a při zohlednění jiných limitů – předloženou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě. Předběžně ji navrhuji hodnotit velmi dobrou (2).

20. 9. 2022

PhDr. Vendula Vlková Hingarová, Ph.D.